

HÖGSKOLAN
DALARNA

Forskningsetiska anvisningar för examens- och uppsatsarbeten vid Högskolan Dalarna

Beslut: Rektor 2017-03-13

Revidering: 2019-08-12

Dnr: HDa 1.2-2017/11

Gäller fr o m: 2019-08-12

Ersätter: Forskningsetiska anvisningar för examens- och uppsatsarbeten vid Högskolan Dalarna, HDa 1.2-2017/11, 2018-10-08

Relaterade dokument: -

Ansvarig för uppdatering: Ordförande för Forskningsetiska nämnden

Forskningsetiska anvisningar för examens- och uppsatsarbeten vid Högskolan Dalarna

När ett uppsatsarbete, som involverar människor, genomförs är det av största vikt att det sker under etiskt godtagbara former. Vid Högskolan Dalarna finns det därför en Forskningsetisk nämnd (FEN) som ska granska uppsatsarbeten på grundnivå och avancerad nivå, att de genomförs i enlighet med grundläggande forskningsetiska principer och krav.

För dig som student finns ett antal punkter, som du bör tänka på, innan du genomför ditt uppsatsarbete, under det att ditt uppsatsarbete pågår samt efter det att du avslutat uppsatsen. Skriver du din uppsats inom ramen för ett forskningsprojekt, gäller även *Lag om etikprövning av forskning som avser människor och Dataskyddsförordningen (GDPR)*. Lagtext finns tillgänglig via nämndens hemsida.

Innan uppsatsarbetet genomförs

Innan du genomför uppsatsarbetet, är det nödvändigt, att du sätter dig in i de forskningsetiska principer och krav som gäller vid Högskolan Dalarna. Din handledare kan upplysa dig om dessa, men de finns även presenterade i en inspelad föreläsning som du kan ladda ner från FEN:s hemsida.

Om du och/eller din handledare bedömer din undersökning som etiskt problematisk, eller tror att den kan innehålla en etisk problematik, ska en forskningsetisk bedömning göras. Detta innebär att du lämnar in en ansökan till Forskningsetiska nämnden, som granskar studien, och avgör huruvida den får genomföras eller inte, samt vad som krävs för att den ska få genomföras.

Använd blanketten för etisk egengranskning som finns på FEN:s hemsida för att underlätta bedömningen över huruvida du behöver lämna in en etisk ansökan eller inte. Om någon av frågorna 1-8 besvarats "Ja" eller "Tveksamt" ska du diskutera med din handledare huruvida du behöver göra en etisk ansökan eller inte.

Ansökningsblanketter, samt anvisningar för hur du skriver en ansökan hittar du på nämndens hemsida. Tänk på att lämna in din ansökan i god tid, datum för nämndens sammanträden finns publicerade på FEN:s hemsida.

I sin granskning fokuserar nämnden på tre huvudfrågor: Är undersökningen etiskt godtagbar i enlighet med gällande regelverk? Kan den skada som studien eventuellt innebär uppvägas av den nytta (kunskapsvinster) den kan tänkas leda till? Är informationen till de personer som undersöks och det sätt varpå deras samtycke inhämtas adekvat? Behandlas personuppgifter respektive känsliga personuppgifter och sker det i enlighet med gällande regelverk?

Under uppsatsarbetets genomförande

Som en del av uppsatsarbetet kanske du behöver tillfråga människor, om de vill delta i din studie. Detta kan då innebära behandling av personuppgifter som direkt eller indirekt kan kopplas till en levande fysisk person. Dit hör direkta uppgifter som namn, e-postadress och personnummer eller indirekta uppgifter som datorns ip-adress, mobilens platsdata eller kodade personuppgifter. Även en bild eller en ljudinspelning kan vara en personuppgift. Avgörande är att uppgiften, ensam eller i kombination med andra uppgifter, kan knytas till en levande person.

Om det är så kommer man behöva anmäla detta till Högskolans dataskyddsombud (dataskydd@du.se) med hjälp av blanketten ”Anmälan behandling av personuppgifter”. Detta kommer då även innebära att man inom detta uppsatsarbete måste hantera informerat samtycke (se mer information under länken ”Personuppgifter & dataskydd” på FEN:s hemsida).

Det du då måste tänka på är, att deltagare ska ha fullständig information om projektet och vad ett deltagande innebär. Om detta innebär att du måste skriva ett informationsbrev ska detta vara skrivet på ett enkelt och förståeligt språk. Det får inte innehålla några tvingande eller uppfodrande formuleringar om deltagande. Mall för hur ett informationsbrev ska utformas finner du på FEN:s hemsida.

Kom ihåg att allt deltagande i en studie är frivilligt, vilket även måste framgå i informationsbrevet. Om en av dina uppgiftslämnare vill avbryta sitt deltagande under det att undersökningen pågår, får du absolut inte utöva några former av påtryckningar eller på annat sätt försöka påverka hans/hennes beslut.

Ett informationsbrev får inte distribueras ut på ett sätt som kan upplevas vilseledande. Till exempel får ett informationsbrev inte skickas ut i kuvert som antyder annat än att det rör sig om ett studentarbete.

Om du involverar barn under 15 år i ditt uppsatsarbete och vill behandla etiskt känsliga frågor måste din studie genomgå en etisk bedömning. Du måste i dessa fall även begära samtliga vårdnadshavares samtycke och tillstånd samt barnets samtycke. Om din undersökning sker på en skola eller annan organisation behöver du även verksamhetsföreträdarens tillstånd.

Om du i din undersökning kommer behandla känsliga personuppgifter¹ eller personuppgifter om lagöverträdelser² krävs samtycke från deltagarna. Under länken ”Personuppgifter & dataskydd” på FEN:s hemsida kan du läsa mer om behandling av personuppgifter i samband med uppsatsarbete.

Efter det att uppsatsarbetet genomförts och godkänts

Efter det att uppsatsen avslutats och har blivit examinerad bör du informera dina uppgiftslämnare om dina resultat. Du är skyldig att se till att eventuellt empiriskt material (såsom enkäter, ljudupptagningar, videofilmer etc.) förstörs. Om materialet ingår i ett forskningsprojekt gäller ”Högskolan Dalarnas riktlinjer för dokumentation och arkivering av forskningsmaterial” (DUC2008/1279/90).

*

Om det är något som du undrar över och som din handledare inte kan svara på kontaktar du Forskningsetiska nämnden via e-postadress: fen@du.se.

Forskningsetiska nämndens hemsida hittar du på www.du.se/forskningsetik

*

¹ Som rör etnicitet, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv, genetiska och biometriska uppgifter.

² Som rör brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden.